

Sygn. akt IV U 1/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lipca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Bogusław Łój

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Dejewski vel Dej

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 05 lipca 2022 r. w Z.

sprawy z odwołania J. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

z dnia 05.11.2021 r. znak (...)

o przyznanie prawa do deputatu węglowego

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni J. Ł. prawo do deputatu węglowego począwszy od dnia 17.10.2021 r.,

tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego

sędzia Bogusław Łój

Sygn. akt IV U 1/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5.11.2021 r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. odmówił wnioskodawczyni J. Ł. prawa do wypłaty ekwiwalentu za deputat węglowy, wskazując, że bezpośrednio przed przejściem na emeryturę wnioskodawczyni nie była zatrudniona na kolei i nie była uprawniona do pobierania deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawczyni J. Ł. wniosła o przyznanie deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego do emerytury.

W uzasadnieniu podniosła, że była pracownikiem kolejowym i korzystała z deputatu węglowego w czasie zatrudnienia, a prawo do emerytury powstało z tytułu tego zatrudnienia. Odwołująca się podkreśliła, że nabyła prawo do emerytury z tytułu zatrudnienia na kolei i cały kapitał początkowy został ustalony z tego zatrudnienia.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni J. Ł. złożyła w dniu 11.10.2021 r. wniosek o emeryturę wraz z wnioskiem o przyznanie deputatu węglowego.

Zaskarżoną decyzją z dnia (...) r., , pozwany organ rentowy przyznał wnioskodawczyni emeryturę od dnia 17.10.2021r., to jest od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego odmawiając jednocześnie przyznania prawa do deputatu węglowego.

okoliczności niesporne, ustalone na podstawie akt organu rentowego.

Wnioskodawczyni w okresie od 15.09.1980 r. do 31.05.2009 r. pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy w jednostkach organizacyjnych przedsiębiorstwa (...)(...) i spółce utworzonej na podstawie art. 19 Ustawy z dnia 08.09.2000 r. (...) sp. z o. o. — Zakład (...) w P. na stanowisku monter, adiunkt, referent, st. rzemieślnik, ogrodnik, st. ogrodnik, st. monter urządzeń telekomunikacyjnych, st. teletechnik, specjalista teletechnik, st. specjalista monter, st. specjalista teletechnik, specjalista teletechnik ds. utrzymania infrastruktury.

Wnioskodawczyni korzystała z urlopu wychowawczego w okresie od 15.05.198430.04.1985 r.

Podczas zatrudnienia odwołująca się wykonywała pracę w szczególnych warunkach od 15.09.1980 r. do 31.12.2008 r. — praca na (...) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. (Dz.U nr 8, poz. 43 z późn. Zm.)

Stosunek pracy wnioskodawczyni ustął w wyniku rozwiązania w drodze porozumienia stron na podstawie art. 30 par.1 pkt 1 k.p. w zw. z art. 10 ustawy z dnia 13.03.2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. Rozwiązanie nastąpiło wyłącznie z przyczyn niedotyczących pracownika.

Podczas tego zatrudnienia wnioskodawczyni była uprawniona do deputatu węglowego i go pobierała.

Po rozwiązaniu powyższej umowy o pracę wnioskodawczyni była zatrudniona u następujących pracodawców:

- 1) S. (...) Ł. N. - w okresie od 01.06.2009 r. do 30.06.2009 r.
- 2) Zespół Szkół nr (...) w Ż. — w okresie od 15.11.2010 do 23.12.2010 r.
- 3) Agencja Ochrony(...) (...) L. B. — w okresie od 01.12.2011 r. do 24.07.2012 r.

okoliczności niesporne, a nadto akta organu rentowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się zasadne.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy wnioskodawczyni spełnia wszystkie przesłanki uzyskania prawa do deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego.

Stan faktyczny sprawy ustalono na podstawie zgromadzonych dokumentów, których autentyczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron. W szczególności organ rentowy nie kwestionował, że wnioskodawczyni w trakcie zatrudnienia na kolei pobierała deputat węglowy.

Odmowa przyznania prawa do spornego świadczenia nastąpiła tylko dlatego, że zdaniem pozwanego warunkiem koniecznym jest pobieranie przez ubezpieczonego deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego w czasie zatrudnienia istniejącego bezpośrednio przed przyznaniem emerytury pomostowej.

Zdaniem Sądu, stanowisko pozwanego jest błędne, nie znajduje uzasadnienia ani w przepisach prawa materialnego ani w orzecznictwie sądowym.

Zgodnie z art. 74 ust. 1 ustawy z dnia 08.09.2000 r. o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 146 ze zm.), byłemu pracownikowi kolejowemu pobierającemu emeryturę lub rentę

z tytułu niezdolności do pracy, przyznaną na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 1983 r. poz. 144, z późn. zm.) albo przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53, 252, 568, 1222 i 1578), a także członkom rodziny tego pracownika pobierającym po nim rentę rodzinną przyznaną na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego.

Zgodnie z art. 74 ust. 3, świadczenie określone w ust. 1 przysługuje również emerytowi lub renciście, który pobiera emeryturę lub rentę z tytułu zatrudnienia w okresach równorzędnych z okresami zatrudnienia na kolei, oraz osobie, której przyznano kolejową emeryturę lub rentę w drodze wyjątku.

W myśl art. 74 ust. 4, prawo do deputatu węglowego nie przysługuje jednak emerytowi lub renciście, jeżeli nie przysługiwało mu w okresie zatrudnienia, z tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty.

W orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że przepis art. 74 tej ustawy nie odnosi się jedynie do byłych pracowników, ostatnio zatrudnionych na kolei ale do wszystkich byłych pracowników kolejowych, którzy jako emeryci lub renciści uzyskali to uprawnienie w oparciu o zatrudnienie na kolei, lecz jednocześnie przepis ten nie wymaga - co wynika z jego literalnego brzmienia - aby świadczenie to było wyłącznie pochodną zatrudnienia kolejowego (por. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 10.02.2021 r., sygn. akt III AUa 963/20).

Z kolei w uzasadnieniu wyroku z dnia 23.01.2019 r. (sygn. III AUa 730/18), Sąd Apelacyjny w Białymstoku podzielił stanowisko Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 07.03.2012 r. (sygn. III AUa 1699/11), że co prawda art. 74 ust. 1 przewiduje możliwość nabycia prawa do deputatu węglowego byłemu pracownikowi kolejowemu również na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednak przepis ten nie może być interpretowany w oderwaniu od ust. 4 tego przepisu. Zgodnie bowiem z ust. 4 prawo do deputatu węglowego nie przysługuje jednak emerytowi lub renciście, jeżeli nie przysługiwało mu w okresie zatrudnienia, z tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty. W świetle powyższych przepisów należy więc stwierdzić, że prawo do deputatu węglowego przysługuje pracownikom pracującym na kolei. Przysługuje ono również byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia nabyli emeryturę lub rentę.

Ekwiwalent za deputat węglowy jest świadczeniem wywodzącym się ze stosunku pracy na kolei, co oznacza, że przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy uzyskali świadczenie emerytalne lub rentowe na podstawie zatrudnienia kolejowego i już w trakcie zatrudnienia przysługiwało im prawo do deputatu węglowego. Gramatyczna wykładnia przepisów art. 74 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 08.09.2000 r. jednoznacznie wskazuje, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie tego właśnie zatrudnienia, a nie wyłącznie na jego podstawie, otrzymali emeryturę lub rentę oraz którym prawo do deputatu przysługiwało w okresie zatrudnienia, z tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty (wyrok SA w Lublinie z dnia 20.05.2021 r., sygn. akt III AUa 264/21).

Inaczej mówiąc, prawo do deputatu węglowego, w przypadku byłych pracowników kolejowych, przysługuje im wówczas, gdy na podstawie właśnie tego zatrudnienia (zatrudnienia na kolei) nabyli oni emeryturę (lub rentę).

Z powyższego wynika, że chodzi tu o sytuację kiedy zatrudnienie na kolei jest wystarczającą przesłanką stażową do nabycia prawa do emerytury.

Powołany przepis nie wymaga natomiast (a stanowisko w tym zakresie jest ugruntowane w orzecznictwie, m.in. w w/ w przytoczonych orzeczeniach), aby przyznana emerytura była pochodną „wyłącznie” zatrudnienia na kolei oraz, aby praca na kolei była wykonywana bezpośrednio przed przyznaniem prawa do świadczenia.

Przepis art. 74 ustawy z 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji Przedsiębiorstwa Państwowego (...) **nie odnosi się jedynie** do byłych pracowników **ostatnio** zatrudnionych na kolei, ale do **wszystkich** byłych

pracowników kolejowych, którzy jako emeryci lub renciści uzyskali to uprawnienie w oparciu o zatrudnienie na kolei, lecz jednocześnie przepis ten **nie wymaga** – co wynika z jego literalnego brzmienia – aby świadczenie to było „wyłącznie” pochodną zatrudnienia kolejowego oraz aby praca na kolei była wykonywana **bezpośrednio** przed przyznaniem prawa do świadczenia (wyrok SA we Wrocławiu z dnia 20.02.2019 r., sygn. akt III AUa 1367/18). Przy interpretacji przepisu art. 74 ustawy istotnym ustaleniem na podstawie jakiego zatrudnienia osoba uzyskała emeryturę lub rentę. Gdyby wolą ustawodawcy było ograniczenie przedmiotowego prawa jedynie do kategorii osób zarówno zatrudnionych na kolei bezpośrednio przed przejściem na świadczenie emerytalne bądź wobec osób, których emerytura została ustalona wyłącznie o zatrudnienie na kolei, to dałby temu wyraz umieszczając stosowny zapis w art. 74 ustawy. Stylistyka przepisu skłania do wniosku, że ustawodawca położył nacisk na silny związek tego świadczenia ze stosunkiem pracy, gdyż nie użył określenia "emerytowi" lub "renciście", tylko "byłemu pracownikowi kolejowemu". Ekwiwalent za deputat węglowy jest niewątpliwie świadczeniem wywodzącym się ze stosunku pracy na kolei i ten aspekt oraz literalne brzmienie przepisu należy mieć na względzie w procesie wykładni i subsumcji.

Również w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23.01.2019 r. III AUa 730/18 wskazano, iż „uzyskanie emerytury z tytułu zatrudnienia na kolei oznacza, że jedną z przesłanek ustalenia tego prawa określonych przez ustawodawcę było zatrudnienie na kolei...” i dalej „chodzi tu o sytuację, w której zatrudnienie na kolei jest **wystarczającą** przesłanką stażową do nabycia prawa do emerytury”.

Reasumując, przepisu art. 74 nie można rozumieć w ten sposób, że uzyskanie prawa do deputatu jest uzależnione od wykonywania przez osobę zainteresowaną pracy na kolei i pobierania przez nią deputatu bezpośrednio przed przejściem na emeryturę.

Sąd Okręgowy w pełni podziela powyższe poglądy orzecznictwa, stwierdzając, że znajdują odniesienie do realiów niniejszej sprawy.

W świetle powołanych przepisów przesłankami niezbędnymi do przyznania emerytowi prawa do deputatu węglowego są: fakt zatrudnienia na kolei pobieranie już w czasie zatrudnienia deputatu węglowego oraz ustalenie czy nabycie prawa do emerytury nastąpiło w oparciu o zatrudnienie wykonywane na kolei.

Niespornym jest, że wnioskodawczyni jest byłym pracownikiem kolejowym i to zatrudnienie stanowiło wyłączną podstawę do ustalenia kapitału początkowego wnioskodawczyni.

W sprawie poza sporem jest też, że w okresie tego zatrudnienia wnioskodawczyni pobierała deputat węglowy.

Skoro zatem ubezpieczona spełniła warunki konieczne do przyznania jej prawa emerytury, ustalonej na podstawie zatrudnienia kolejowego, w trakcie którego pobierała deputat węglowy, to - wbrew stanowisku organu rentowego - przysługuje jej prawo do deputatu węglowego jako byłemu pracownikowi kolejowemu.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji wyroku.

Sędzia Bogusław Łój